

Jaarverslag 2008

Museumfederatie Fryslân

INHOUD

INLEIDING	2
Taken en organisatie	
Musea lid van Museumfederatie Fryslân	
KERNTAKEN MUSEUMFEDERATIE	4
1. Kwaliteitsverbetering	4
Basisadvisering	
Deskundigheidsbevordering	5
Museumpeil	
Nieuwsbrief	6
Projecten	
Kwaliteitszorgproject: Keurmerk van het Nederlands Museumregister	
Mogelijk project bedrijfsvoering: Netwerkaanpak Veiligheidszorg	7
Project vanuit collectietaak: MusIP	
Educatieprojecten vanuit de publiekstaak:	
Help pake en beppe de vakantie door	
Museumschatjes	8
Op stap mei Hidde en Hiske, Luit en Lammechien	
en met Douwe en Dirkje	
Magie van de molen	
SchoolMuseumProject	
Activiteiten tegen betaling	10
Klimaatabonnement	
Database van Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting	
Boekhouding van LCM	
MusIP van de oorlog	
Op stap met Douwe en Dirkje	
2. Samenwerking	11
Regionale samenwerkingsverbanden	
Samenwerkingspartners	
3. Advisering	13
4. Promotie	14
Bijlage 1: samenstelling van het team van Museumfederatie Fryslân in 2008	15

INLEIDING

Taken en organisatie

In het jaarverslag van de Museumfederatie Fryslân over het jaar 2008 gaan we uit van de volgende opdracht:

- Ondersteuning van de (kleine) musea en oudheidkamers in de provincie Fryslân;
- Advisering op alle aspecten van de museale bedrijfsvoering.

De museumconsulent Fryslân en haar team van projectmedewerkers hebben binnen de onderstaande kerntaken, zoals omschreven in de cultuurnota 'Sels dwaan' van de provincie Fryslân, activiteiten gerealiseerd:

1. kwaliteitsverbetering, inclusief deskundigheidsbevordering;
2. samenwerking;
3. advisering;
4. promotie.

In bijlage 1 vindt u de samenstelling van het team van Museumfederatie Fryslân in 2008.

In het jaar 2008 werden, zoals gebruikelijk bij een laatste jaar van een cultuurplanperiode, de lopende projecten afgerond en plannen voor nieuwe projecten opgesteld. Duidelijkheid over het beschikbaar komen van subsidies is er pas rond de jaarwisseling 2008/2009. Daarom wordt pas in de loop van 2009 bekend welke projecten kunnen worden opgestart.

De bekendheid van Museumfederatie Fryslân bij lokale overheden en verwante erfgoedinstellingen wordt steeds groter. Dit wordt mede veroorzaakt door de regionale samenwerkingsverbanden van musea. Samenwerking van musea met instellingen in de eigen plaats of regio geeft vragen om informatie van niet-leden en van verwante erfgoedinstellingen.

De informatie, die bij de Museumfederatie voor handen is, wordt ter beschikking gesteld en/of er wordt verwezen naar relevante websites. Ook (inter)nationaal is er een tendens dat naast musea, steeds vaker erfgoedinstellingen (monumenten, archeologische steunpunten, historische verenigingen) een beroep doen op museumconsulenten. Vooral nu een aantal museumconsulentschappen is ondergebracht in erfgoedhuizen, wordt er steeds meer museale informatie geschikt gemaakt voor niet-musea. Het aanpassen van basisinformatie voor meerdere doelgroepen zal ook in de komende jaren doorgaan. Gezien de grote collegialiteit tussen museumconsulentschappen kan de Museumfederatie ook erfgoedbrede informatie verspreiden.

Lokale overheden benaderen de Museumfederatie bij het opstellen van het hoofdstuk over musea binnen een gemeentelijk cultuurbeleidsplan, over een museale beleidsnota of herstructureringsplan voor het eigen museum of de oudheidkamer. Provinciale en lokale overheden benaderen Museumfederatie Fryslân steeds vaker bij de start van een initiatief rond musea en verwante instellingen. Als medewerkers van de Museumfederatie gehoor geven aan het verzoek van een gemeente, worden de aangesloten musea van de betreffende gemeente hiervan op de hoogte gebracht. Met regelmaat ligt het initiatief voor deelname van Museumfederatie Fryslân aan een gemeentelijk overleg bij de aangesloten musea. Betrokkenheid bij een beleidsnota of bij de start van een groter project door een gemeente wordt als zeer plezierig ervaren.

Musea lid van Museumfederatie Fryslân

Het werken van het team van Museumfederatie Fryslân is gericht op de 75 aangesloten leden. Hiertoe behoren de vier provinciale musea, het Prinsessehof en Tresoar. Met hen wordt vooral samengewerkt, hoewel ook zij allen van de adviestaak van Museumfederatie Fryslân gebruik maken.

De musea in de provincie Fryslân zijn relatief sterk in vergelijking met de situatie in de musea in de naastgelegen provincies. Dit blijkt onder meer uit het feit dat er 28 musea onder leiding staan van een conservator/directeur met een gerichte opleiding op HBO of WO-niveau.

Eind 2008 voldeden 39 musea aan de eisen van het keurmerk van het Museumregister. Dit percentage kan zeker stijgen in de komende jaren. In vergelijking met omliggende provincies is dit percentage aan geregistreerde musea erg hoog.

Alle musea groot en klein werken met vrijwilligers binnen de uitvoering van de reguliere taken. Ook zijn er 'zij-instromers'. Dit zijn de medewerkers met een andere vooropleiding, die nu museale taken uitvoeren. Naast de geregistreerde 39 musea is er een groep van 10-15 musea, die aan meerdere onderdelen van het keurmerk voldoen. De situatie binnen deze musea draagt ertoe bij dat niet aan alle eisen kan worden voldaan.

Er is een laatste groep van ca. 5 tot 10 musea/oudheidkamers waarvoor de toekomst steeds zwaarder wordt. Een aantal van hen werkt intensief samen met andere lokale erfgoedorganisaties en/of overweegt samenvoeging. Voor een enkeling wordt sluiting op termijn een reële mogelijkheid. Dit is echter een kleine minderheid van het ledenbestand.

KERNTAKEN MUSEUMFEDERATIE

In de Cultuurnota 'Sels Dwaan!' zijn de vier kerntaken van de Museumfederatie Fryslân geformuleerd:

1. kwaliteitsverbetering, inclusief deskundigheidsvordering
2. samenwerking
3. advisering
4. promotie

1. Kwaliteitsverbetering

Basisadvisering

Binnen de basisadvisering is in 2008 met een derde van de musea gesproken over de verschillende onderdelen van het museale werk. De helft van de afspraken gebeurt op verzoek van het museum; de andere helft op initiatief van de Museumfederatie Fryslân. Naast de basisadvisering is er de begeleiding van musea binnen het keurmerk. De ondersteuning hiervan gebeurt in projectvorm en is daarom op p. 7 beschreven.

In 2008 betekende dit de basisadvisering van 19 instellingen. De verzoeken betreffen o.a. advies bij het opstellen van een nieuw beleidsplan met een wijziging van de koers van het museum, de herinrichting van een depot, de vernieuwing van de verlichting in de presentatie en vragen over verschillende aspecten van veiligheidszorg.

Hiernaast zijn er 4 musea, die ingrijpende plannen hebben en om meer ondersteuning hebben verzocht.

De vragen hebben betrekking op:

1. ingrijpende aanpassingen aan het museumgebouw in verband met het klimaat;
2. nieuw museumconcept, inclusief afstoten en verwerven van collectie;
3. automatisering van de collectie en problemen met de conversie van de bestaande bestanden met collectie-informatie;
4. planvorming voor de herinrichting van verschillende zalen van het museum.

De gesprekken met een afvaardiging van het bestuur en (vrijwillige) medewerkers leiden bijna altijd tot vervolgvragen. Standaard gebeurt dit door het toesturen van informatie over één of meer museumtaken, zo mogelijk gecombineerd met verwijzing naar collega-musea binnen en buiten de provincie Fryslân die aan hetzelfde probleem werken en/of met het advies om aan een cursus te gaan deelnemen etc.

Door de bezoeken worden de musea met regelmaat bewust dat er informatie voorhanden is voor hun probleem en/of dat het probleem kan worden aangepakt door de museummedewerkers. Beperkte financiële ruimte, maar vooral onzekerheid over de eigen museale deskundigheid vormen vaak het struikelblok.

De museumconsulent en haar collega's blijven door de bezoeken op de hoogte van de actuele stand van zaken in de musea. Ook de wijze waarop de veranderingen binnen de inhoud van de museale taken 'vertaald' moet worden naar het werkveld blijven duidelijk als er regelmatig contact is.

Toekomstplannen van een museum komen ook ter sprake. Door de gesprekken gebeurt dit meestal in een vroeg stadium. De besproken plannen monden vaak uit in een uitgebreider advies op een later moment.

Uitgangspunt is dat het museum zelf zijn plannen formuleert en realiseert.

De medewerkers van de Museumfederatie Fryslân adviseren op hoofdlijnen, schetsen de mogelijkheden voor de aanpak, de financiering en het tijdpad.

Regelmatig wordt gevraagd om een specifiek onderwerp voor een museum uit te gaan zoeken. Als dit informatie oplevert die voor ca. 6 andere musea bruikbaar is wordt geprobeerd om dit in te passen in het reguliere werk. Het hele netwerk van museumconsulenten, erfgoedhuizen en museumcollega's binnen en buiten de provincie kan worden ingezet bij de uitwerking. Andersom betrekken onze collega's uit andere provincies ons ook bij hun vragen en problemen.

Deskundigheidsbevordering

Deskundigheidsbevordering is een van de pijlers voor de kwaliteitsverbetering in de musea. Als onderdeel van de basisadviesing is ook in 2008 door Museumfederatie Fryslân een afspiegeling van het nationale cursusaanbod georganiseerd. In samenwerking met de collega van de provincie Drenthe is het aanbod afgestemd op de vraag vanuit de musea in het noorden.

In 2008 zijn de basiscursussen op aanvraag geprogrammeerd. Nu deze cursussen jaren achter elkaar doorgang hebben gevonden, wordt er een kleinere opkomst verwacht. Het was dus niet onverwacht dat er vanwege onvoldoende deelname in 2008 geen basiscursussen hebben plaatsgevonden. In 2009 wordt verwacht dat beide basiscursussen, met een beperkte groep, worden georganiseerd.

De Helpdesk automatisering/digitalisering is in 2007 gestopt. De vragen blijven echter komen. Nu de cursussen in het kader van dit project al enkele jaren geleden door de museummedewerkers zijn gevolgd is er een specialistische workshop voor deze doelgroep aangeboden. De keuze van de overige cursussen en workshops die zijn geprogrammeerd voor 2008 is gebaseerd op vragen vanuit het veld.

- Collectieregistratie in Adlib Museum (2 dagen): 14 en 21 april 2008 in Tresoar in Leeuwarden 11 deelnemers;
- Cursus Rondleiden (2 dagen): 3 en 10 november 2008 in Museum Willem van Haren in Heerenveen 11 deelnemers;
- Workshop: Behoud van zilver (1 dag): 27 oktober 2008 in Fries museum in Leeuwarden 12 deelnemers (vanwege overtekening wordt in voorjaar 2009 de workshop opnieuw aangeboden).

In het kader van deskundigheidsbevordering anticiperen de museumconsulenten van Vlaanderen en Nederland gezamenlijk op nationale en internationale ontwikkelingen. Publicaties, zo nodig gecombineerd met cursussen en workshops, worden gezamenlijk ontwikkeld. Hiernaast hebben de museumconsulentschappen in Nederland en Vlaanderen gezamenlijk, onder de vlag van het LCM (= Landelijk Contact Museumconsulenten) en FARO (= Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed) publicaties herschreven en nieuwe publicaties aangeboden aan de Nederlandse en Vlaamse museummedewerkers. Medewerkers van Museumfederatie Fryslân zijn betrokken bij de bijstelling van de basiscursussen en syllabus van Behoud en Beheer, Registratie en Documentatie en Museum en Publiek.

In 2008 is gestart met de introductie van SPECTRUM, een systeem voor collectiemanagement voor grote en kleine musea. Het Nederlands is het eerste nieuwe taalgebied waar SPECTRUM, dat in Groot-Brittannië is ontstaan, in de komende jaren wordt geïntroduceerd. Het zal onderdeel gaan vormen van de basiscursussen die door LCM en FARO worden aangeboden en het is de leidraad voor collectiemanagement.

Aan het eind van 2008 zijn de voorlichtingsbijeenkomsten gestart over het gebruik van Spectrum. In het voorjaar van 2009 zal in Fryslân rond het thema bruiklenen de gebruiksmogelijkheden van Spectrum worden geïntroduceerd.

De Nederlandse museumconsulenten hebben gezamenlijk in 2008 de volgende publicaties gerealiseerd:

- Syllabus Onderzoek, waarbij een nieuwe basiscursus is ontwikkeld;
- Heruitgave van Handreiking voor het schrijven van een collectieplan (samen met ICN en met steun van Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap)
- Wegwijzer collecties op internet (samen met en met steun van Vereniging Digitaal Erfgoed Nederland)
- De Vrijwilligersorganisatie, samen met Stichting Gelders Erfgoed en met steun van provincie Gelderland in samenwerking met MOVISIE

Museumpeil

Ook in 2008 zijn opnieuw twee nummers van het blad Museumpeil verschenen. Deze publicatie wordt door het Landelijk Contact Museumconsulenten samen met de Vlaamse museumconsulenten uitgegeven. Hierin worden aspecten van het museale werk behandeld vanuit een praktijkgericht perspectief. De thema's in 2008 zijn Publieksonderzoek en Kwaliteitszorg (inclusief Spectrum).

Nieuwsbrief

In 2008 zijn twee edities van de nieuwsbrief van de Museumfederatie Fryslân gerealiseerd. Behalve informatie van de Museumfederatie en de aangesloten leden wordt informatie opgenomen over samenwerkingsprojecten waaraan de Friese musea (kunnen) deelnemen. Hiernaast is in de vorm van een nieuwsbrief verslag gedaan van het jubileum van Museumfederatie Fryslân in 2007.

Projecten

Projecten vormen een impuls op één of meer onderdelen van het museale werk voor een groep musea. Van de ondersteuning vanuit het project omtrent het keurmerk van het Nederlands Museumregister wordt veel gebruik gemaakt. De vragen die in het kader van het keurmerk worden gesteld betreffen meestal onderwerpen die tot de (structurele) basisadvisering behoren. De ondersteuning bij het behalen en behouden van het keurmerk wordt echter met een projectfinanciering uitgevoerd.

Kwaliteitszorgproject

Keurmerk van het Nederlands Museumregister

Binnen de werkzaamheden, in het jaar 2008 van het team van de Museumfederatie, vormt de inzet voor het Museumregister een belangrijk aandeel. De herijking, na 5 jaar, van de laatste grote groep kleinere musea komt vanaf dit jaar aan bod. Er zijn nog steeds musea die zich voor het eerst of opnieuw aanmelden voor het keurmerk. Eind 2008 wordt de stand van zaken opgemaakt van dit keurmerk in de provincie Fryslân, vooral met het oog op het vervolg ervan in de komende cultuurplanperiode.

- Begeleiding van in totaal 13 musea, die na vijf jaar moet worden herijkt. Dit betreft 8 musea in de eerste helft van 2008 en vijf andere aan het eind van 2008 met een doorloop in 2009.
- Begeleiding van 6 musea die zich opnieuw of voor het eerst aanmelden om voorgedragen te worden bij de Landelijke Adviescommissie van het Nederlands Museumregister.
- Met regelmaat wordt er gebeld door particuliere musea en lokale overheden over de eisen van het keurmerk. De voor- en nadelen om aan dit keurmerk te voldoen komen dan ook ter sprake.
- Opstellen van de analyses van de ingediende dossiers voor de Landelijke Adviescommissie van het Nederlands Museumregister.
- Opstellen van een plan voor het vervolg van de ondersteuning door Museumfederatie Fryslân bij het behalen en behouden van dit keurmerk in de periode vanaf 2009.
- In 2008 is
Museum Martena in Franeker voor de periode van vijf jaar herijkt
Museum Opsterland in Gorredijk is opgenomen in het Nederlands Museumregister
Het IJstijdenmuseum in Buitenpost heeft een voorlopige registratie ontvangen, evenals
Museum Oold Ark in Makkinga en
Nationaal Modelspoormuseum in Sneek.
- Museumconsulent Fryslân is lid van de Landelijke Adviescommissie van het Nederlands Museumregister. Er zijn drie museumconsulenten en 6 museumdirecteuren lid van deze commissie. Hieruit kunnen drie commissies worden samengesteld met twee museumdirecteuren en een museumconsulent, onder leiding van een permanente voorzitter en met steun van een secretaris. De Museumconsulent Fryslân heeft tweemaal in 2008 als lid van deze commissie deelgenomen en musea, van buiten Fryslân, gewogen voor het keurmerk.
- Jaarlijks is er een plenaire vergadering van alle leden van de Landelijke Adviescommissie met het bestuur van het Nederlands Museumregister. In dit overleg worden ontwikkelingen van en rond het keurmerk besproken.

Mogelijk project vanuit de bedrijfsvoering

Netwerkaanpak Veiligheidszorg

In de meeste Nederlandse provincies, uitgezonderd Fryslân, Drenthe en Flevoland, is men gestart met het netwerk Veiligheidszorg. In de ene provincie is men bezig in de steden, in andere provincies in regio's. Gestreefd wordt naar een landelijke dekking van dit netwerk. In de provincie Fryslân zijn in 2008 de voorbereidingen voortgezet om een dergelijk project vanaf 2009/2010 uit te gaan voeren. Het LCM heeft namens Museumfederatie Fryslân de Mondriaan Stichting benaderd met het verzoek of de nationale bijdrage (maximaal 40%) ook na 2008 kan worden aangevraagd. Dit verzoek is inmiddels gehonoreerd.

- Medewerkers van Museumfederatie Fryslân nemen deel aan de nationale werkgroep Veiligheidszorg en ontvangen actuele informatie over dit onderwerp.

Project vanuit de collectietaak

MusIP

In 2008 is landelijk besloten dat het onderhoud van de MusIP database op termijn zal worden ondergebracht bij Instituut Collectie Nederland. MusIP, als database van deelcollecties, wordt verder ingezet bij projecten op het gebied van objectregistratie en als instrument voor beleidsinformatie over collecties in alle Nederlandse geregistreerde musea. Een voorbeeld hiervan is de Collectiewijzer van ICN.

- Het bestand van de musea in de provincie Fryslân wordt up-to-date gehouden door middel van een rechtstreekse invoermogelijkheid. Centraal worden de algemene wijzigingen doorgevoerd. De consequenties van de algemene wijzigingen voor onze provincie worden door medewerkers van de Museumfederatie in de database bijgewerkt. Dit betreft vooral terugzoekenmerken.
- Museumfederatie Fryslân neemt deel aan de landelijke MusIP werkgroep van het LCM.
- Museumfederatie Fryslân neemt deel aan 'MusIP van de oorlog'. Vanaf maart 2008 tot 1 april 2009 zullen de deelcollecties met voorwerpen over de tweede wereldoorlog worden geïnventariseerd volgens de werkwijze van MusIP. Dit betreft museale, maar ook particuliere collecties, mits deze een bruikleenrelatie onderhouden met een museum. De Museumfederatie Fryslân zal informatie vanuit MusIP beschikbaar stellen en zo nodig bijwerken.

Projecten vanuit de publiekstaak

Educatieve projecten

Help pake en beppe de vakantie door

In 2008 zijn opnieuw, onder de titel 'Help pake en beppe de vakantie door', de Culturele Doedagen georganiseerd. Er zijn door 35 deelnemende instellingen 60 verschillende activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Drie instellingen deden voor het eerst mee. In 16 van de instellingen kon worden deelgenomen aan nieuwe activiteiten die aansloten bij het actuele programma. In vier dagen werden in de deelnemende instellingen ruim 7.000 bezoekers ontvangen voor deze activiteitenweek. In de evaluatie werd door de instellingen aangegeven door te willen gaan met dit project.

- Medewerkers van Museumfederatie Fryslân verzorgden de projectcoördinatie in samenwerking met de projectgroep. De projectgroep bestond dit jaar uit medewerkers van Museum Joure, Natuurmuseum Fryslân, Fries Scheepvaartmuseum en Historisch Centrum Leeuwarden.
- Museumfederatie Fryslân verzorgde ook de communicatie. Hiertoe behoorden:
 - . het actualiseren van de website;
 - . het samenstellen en verspreiden van het promotiepakket, waaronder het aanschrijven van alle basisschoolkinderen in Fryslân;
 - . het opstellen en verspreiden van de landelijke, provinciale en regionale persberichten;
 - . het verzorgen van interviews op Omrop Fryslân, Radio Mercurius en Radio Eenhoorn;

- . het verzorgen van advertenties;
- . het werven en begeleiden van juniorreporters.

Museumschatjes

In de periode van 13 oktober tot en met 30 november 2008 heeft in Fryslân de pilot van het educatieproject Museumschatjes plaatsgevonden. Met behulp van de 'kijkwijzer' komen vragen aan bod zoals 'Wat is erfgoed?' en 'Waarom is het belangrijk om dingen te bewaren?'. Er wordt een voorbereidende les op school ingevuld, waarna een bezoek aan een museum of erfgoedinstelling volgt. De musea kunnen het bezoek door de schoolklas nog aanvullen met eigen elementen. De leerlingen kiezen een 'Museumschatje', die op de website kan worden geplaatst. Het doel is om basisschoolleerlingen van groep 5 tot en met 8 kennis te laten maken met (museaal) erfgoed.

Dit erfgoed educatieproject is in Noord-Brabant al enkele jaren een groot succes. Aan de pilot in Friesland hebben 5.770 leerlingen, afkomstig van 99 scholen deelgenomen. Zij bezochten in 430 groepen/klassen de 31 musea en 2 archieven.

- Medewerkers van Museumfederatie Fryslân werkten de variant uit van het materiaal voor groep 5/6 en 7/9 voor onze provincie en verzorgden de projectorganisatie en verspreiding van het materiaal.
- Ook werd de aanmelding van de schoolgroepen voor de deelnemende instellingen gecoördineerd en de publiciteit verzorgd.
- Gedeputeerde Jannewietske de Vries verzorgde de opening in Keramiekmuseum Princessehof samen met groep 5 en 6 van de Koningin Wilhelminaschool in Leeuwarden. Het favoriete museumvoorwerp van de gedeputeerde is het paard Keje van het Fries Landbouwmuseum.

Op stap mei Hidde en Hiske, met Luit en Lammechien en met Douwe en Dirkje

In 2008 konden voor de laatste maal musea deel gaan nemen aan het educatieproject 'Op stap mei Hidde en Hiske'.

- De volgende drie musea hebben zich gemeld: Fries Landbouwmuseum, Streekmuseum Opsterland en het Nationaal Vlechtmuseum. Het Nationaal Vlechtmuseum heeft het verhaal en de titel van het materiaal aangepast naar twee kinderen die in Noordwolde hebben geleefd: Op stap met Luit en Lammechien. Het verhaal zal ook in het Stellingwerfs beschikbaar komen.
- In 2008 is voor alle 11 deelnemende instellingen het verhaal van dit project voor groep 5 en 6 van het basisonderwijs in het Fries in gebruik genomen.
- In 2008 en 2009 wordt het project 'Op stap met Douwe en Dirkje' op de vier Friese waddeneilanden uitgevoerd. In het najaar van 2007 heeft op Ameland een beperkte pilot plaatsgevonden. De cultuurhistorische musea op drie van de vier waddeneilanden hebben zich samen met de scholen aangemeld voor de uitwerking van een eilander versie van het project "Op stap mei Hidde en Hiske". In 2009 zal Schiermonnikoog gaan deelnemen.
- Medewerkers van Museumfederatie Fryslân verzorgen de projectcoördinatie van de verschillende varianten van dit educatieproject.

Magie van de molen

In 2008 is in vijf plaatsen in de provincie Fryslân het educatieproject voor groep 6 van het basisonderwijs 'Magie van de molen' uitgevoerd. Het *halffabriek* van dit project is door de museumconsulentschappen van Limburg en Fryslân i.s.m. met de provinciale monumenten- en molenstichtingen ontwikkeld. In de twee provincies wordt het *halffabriek* op maat gemaakt voor de eigen provinciale situatie en molentypen. Het educatiemateriaal is beschikbaar in de molens en musea in Stiens, Burdaard, Woudsend, Joure en Heerenveen. Er zijn aanmeldingen voor een vervolg van dit project.

SchoolMuseumProject

Het SchoolMuseumProject is in samenwerking met de Stenden Hogeschool in 2008 gecontinueerd. Het grootste deel van de 100 3de jaars Pabo studenten hebben met hun schoolklas deelgenomen aan een

educatief programma in een museum of erfgoedinstelling in Fryslân. Een enkele schoolgroep heeft in dit kader een groot museum elders in Nederland bezocht of heeft een museumklas in de eigen school georganiseerd. Stenden Hogeschool beschikt niet over exacte cijfers van het aantal deelnemende kinderen, maar het zijn er ca. 1.700.

- De literatuurlijst voor de studenten en het programma van gastcolleges is voorbereid door een kleine werkgroep. Hierin wordt naast vertegenwoordigers van Stenden Hogeschool en Museumfederatie Fryslân, door de coördinator erfgoededucatie, medewerkers van Fries Museum en Museum Joure (voorzitter Fries Educatief Platform) deelgenomen. De werkzaamheden voor het SchoolMuseumProject worden, in tegenstelling tot de andere projecten, in de reguliere uren van de Museumfederatie gerealiseerd.

Activiteiten tegen betaling

Klimatabonnement

- Buiten de gratis basisadviesing ,op het terrein van behoud en beheer van de Museumfederatie Fryslân, wordt het klimatabonnement aangeboden. Meetapparatuur in de musea is in 2008 tegen kostprijs geïjkt, museummedewerkers brengen en halen de apparatuur. Ook wordt er, als de consulent conservering een museum bezoekt, ter plaatse de ijking uitgevoerd. Voor de musea zijn de betrouwbare uitkomsten van de meetapparatuur de basis voor de beheersing van de klimatologische omstandigheden binnen het museum.

Database met voorwerpen van de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting

- De Museumfederatie Fryslân maakt een database waarin de basisgegevens, met foto van de voorwerpen, zijn opgenomen. Dit gebeurt in opdracht van het bestuur van de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting. Het verwerken van de informatie over deze voorwerpen, die in bruikleen zijn bij de leden van de Museumfederatie Fryslân, in de database is in 2008 afgerond. In 2009 zullen de bruikleencontracten worden opgemaakt.

Boekhouding van het Landelijk Contact Museumconsulenten (LCM)

De museumconsulent Fryslân is sinds 2008 penningmeester van het LCM. Voorwaarde bij aanvaarding van het penningmeesterschap was dat de boekhouding van deze stichting tegen betaling zal worden bijgehouden, dit is sinds 2008 het geval. Ook voor het project 'MusIP van de oorlog' verzorgt Museumfederatie Fryslân tegen betaling de boekhouding.

MusIP van de oorlog

Het LCM voert vanaf maart 2008 in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het project MusIP van de oorlog uit. Het nationale projectteam bestaat uit een projectleider en twee projectmedewerkers. De projectmedewerker voor het noordelijk deel van Nederland is een medewerker van Museumfederatie Fryslân.

Op stap met Douwe en Dirkje

De Stichting Amelander musea is, namens cultuurhistorische musea en scholen van de vier Friese Waddeneilanden, de opdrachtgever van Museumfederatie Fryslân voor het erfgoed educatieproject 'Op stap met Douwe en Dirkje'. In 2008, doorlopen in 2009, verzorgt een medewerker van Museumfederatie Fryslân de totale projectcoördinatie.

2. Samenwerking

Het stimuleren van samenwerking tussen de musea en/of van de musea met andere erfgoedinstellingen is een middel tot kwaliteitsverbetering.

Door samenwerking blijven de medewerkers van de Museumfederatie Fryslân op de hoogte van nationale en internationale ontwikkelingen in het museale werk. De nationale ontwikkelingen binnen de verwante erfgoedsectoren zijn steeds vaker een onderwerp dat gezamenlijk door de museumconsulenten wordt besproken.

De museumfederatie Fryslân werkt binnen de provincie samen met erfgoedcollega's om projecten te realiseren (o.a. Focus Fryslân). Naast samenwerking binnen de sector cultuur en erfgoed worden de activiteiten afgestemd met vertegenwoordigers van het onderwijs en het toerisme.

De Friese taal neemt een belangrijke plaats in bij de realisatie van producten voor het (museaal) cultureel erfgoed en het onderwijs.

Regionale samenwerkingsverbanden

In 2008 zijn er samenwerkingsverbanden van musea actief in de zuidoosthoek, de zuidwesthoek en de gemeente Boarnsterhim. Onder de titel Markant Friesland zijn in 2008 voor het eerst door 19 musea en erfgoedinstellingen gemeenschappelijke activiteiten georganiseerd. Dit zullen ze ook in 2009 en 2010 continueren. De cultuurhistorische musea op de vijf Waddeneilanden, dus inclusief Texel, laten vanaf het najaar 2007 een inventarisatie maken, waardoor mogelijkheden van gezamenlijke activiteiten in kaart worden gebracht. Deze inventarisatie is eind 2008 afgerond.

Samenwerkingspartners

Fryslân

De museumconsulent Fryslân heeft in 2008 o.a. samengewerkt met/binnen:

Fries Educatief Platform

Fokus Fryslân

Stenden Hogeschool

Noordelijke Hogeschool Nederland

AFÛK

CEDIN

Stichting Steunpunt Monumentenzorg Fryslân

Bibliotheekservice Fryslân

Theater De Harmonie / Fries Uitbureau

Keunstwurk

Archeologisch wurkverbân

Archeologische steunpunten (via Afûk)

Coördinator erfgoededucatie (Tresoar)

Noord-Nederland

Medewerkers van de museumconsulentschappen/erfgoedhuizen in Drenthe en Groningen

Nationale en internationale samenwerking:

Landelijk Contact Museumconsulenten

Museumvereniging

Vereniging Digitaal Erfgoed Nederland

Overleg Provinciale Erfgoedhuizen Nederland (OPEN)

Erfgoed Nederland

Instituut Collectie Nederland

Kenniscentrum Veiligheid Cultureel Erfgoed
FARO (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed)
Museumconsulenten in de verschillende Vlaamse provincies
Museumsverband Ost-Friesland (vertegenwoordigt ook Emsland)
Museumsverband Oldenburgerland

3. Advisering

De advisering is onderdeel van het reguliere werk van de medewerkers van Museumfederatie Fryslân.

Het aantal vragen van andere erfgoedinstellingen dan musea groeit. Dit wordt veroorzaakt door de deelname van erfgoedinstellingen aan projecten en samenwerkingsverbanden. Ook de medewerkers van de bureaus Plattelânsprojekten verwijzen instellingen voor vragen naar de Museumfederatie Fryslân. Deze instellingen worden geïnformeerd en beschikbare informatie wordt toegestuurd.

Ook gemeenten doen steeds vaker een beroep op de Museumfederatie. Vaak gebeurt dit op verzoek van de musea in de betreffende gemeente. Mocht dit niet het geval zijn dan worden de musea op de hoogte gebracht. Informatie wordt aan gemeenten ter beschikking gesteld. Mocht het verzoek rechtstreeks met één of meer musea te maken hebben dan wordt dit behandeld vanuit het oogpunt van de basisadvisering aan musea.

De volgende groepen doen voor advies een beroep op de Museumconsulent:

- Musea, lid van de Museumfederatie Fryslân;
- Overige musea;
- Erfgoedorganisaties;
- Kunstorganisaties;
- Scholen;
- Provincie;
- Gemeenten;
- Fondsen en organisaties/bedrijven die subsidies verstrekken aan of opdrachten uitvoeren voor musea;
- VVV's en verwante organisaties;
- Fries Uitbureau
- Particulieren.

Kengetallen en –gegevens

Kengetallen over de adviesvragen in 2008, de adviesvragen in het kader van het museumregister zijn niet opgenomen. In 2008 is driemaal contact opgenomen over de oprichting van een nieuw museum. Allen zijn doorverwezen naar bestaande instellingen.

- Advisering op het gebied van museaal beleid, inclusief cultural governance: 18 aan overheden, hiertoe behoren 3 grote meerjarige initiatieven van gemeenten.
- Advisering op het gebied van subsidies voor museaal werk: 32 aan musea, erfgoedinstellingen en lokale overheden.
- Advisering op het gebied van bedrijfsvoering, inclusief veiligheidszorg: 16 aan musea, erfgoedinstellingen en lokale overheden.
- Advisering op het gebied van het onderdeel collectievorming (inclusief afstoten) binnen de collectietaak: 24 musea en particulieren. Ruim de helft zijn musea, maar ook een groep particulieren. Zij willen advies over het onderbrengen van voorwerpen en collecties bij musea. Bij het beantwoorden van de vragen over de collectietaak aan particulieren wordt bijna altijd geattendeerd op het gebruik van de MusIP-website. Musea stellen vragen over collectievorming en afstoting
- Advisering op het gebied van behoud en beheer binnen de collectietaak 28 musea, erfgoedinstellingen en particulieren.
- Advisering op het gebied van registratie en documentatie binnen de collectietaak: 20 musea, erfgoedinstellingen (vooral historische verenigingen) en lokale overheden.
- Advisering op het gebied van de publiekstaak:
- 12 musea en erfgoedinstellingen. Hiernaast komen er vragen om aan educatieve projecten te kunnen deelnemen of het vervaardigen van educatief materiaal.

4. Promotie

Promotie van de musea als groep en als sector van het culturele erfgoed behoort tot het reguliere takenpakket van de Museumfederatie Fryslân. De musea, lid van de Museumfederatie Fryslân, en de activiteiten van het museumconsulentschap zijn terug te vinden op www.museainfriesland.nl en www.museumfederatiefryslan.nl.

In 2008 zijn de contacten met de medewerkers van de Harmonie, die het Fries Uitbureau onderhouden, gecontinueerd. Contactgegevens van de musea worden aan hen doorgegeven. Ook zijn er contacten met Fryslân Marketing, vooral rond campagnes van deze organisatie.

De Museumfederatie Fryslân coördineert de promotie van het Museumweekend in Fryslân.

Op 5 en 6 april 2008 namen 52 musea deel aan het Museumweekend met als thema de Kunst van de Waarheid. In totaal werken 17.000 bezoekers welkom geheten.

De museumconsulenten van Ost-Friesland (ook namens Emsland) en Oldenburgerland hebben samen met de provincies Groningen, Drenthe en Fryslân in 2008 opnieuw het Museummagazine gerealiseerd. In 2008 is de start gemaakt met een collegiaal overleg over de toekomst van de dit blad. Dit wordt in 2009 vervolgd.

Het totaal aantal bezoekers aan de musea, aangesloten bij Museumfederatie Fryslân, was in 2008 ca. 850.000. Dit aantal is licht hoger dan in 2007; toen er 841.000 bezoekers werden ontvangen.

Bijlage1:

Samenstelling van het team van (project)medewerkers en stagiaires van Museumfederatie Fryslân in 2008:

Mirjam Pragt	museumconsulent
Adrie van der Veen	secretaresse
Marja Kivinen	vakconsulent conservering
Remy Weda	projectmedewerker automatisering/digitalisering
Hester Postma	projectmedewerker educatie
Trineke Kamerling	projectmedewerker Museumregister
Yteke van de Vegt	projectmedewerker educatie vanaf 1 december 2008
Jakob Braaksma	stagiair opleiding boekhouding en administratie tot juli 2008
Annemarie Bijlsma	stagiaire secretaresse opleiding vanaf september 2008
Nelleke Overgaauw	stagiaire educatie/communicatie vanaf september 2008